

1834 laat Den Ouden voor het laatst iets registreren. Ditmaal vijf werkjes tegelijk, waaronder de *Inleiding tot eene reeks van voorlezingen over de geschiedenis van het vaderland* van Da Costa en het eerste deel van Capadoses *Jehovah-Jesus*. Opmerkelijk is dat beide titels tevens de laatste zijn die door deze auteurs bij hem zijn uitgegeven. Is dit toevallig of bestaat er een samenhang tussen beide feiten? Ik kan me voorstellen dat Den Ouden bij alle succes dat hij had – hij kon daardoor in 1832 verhuizen naar een pand aan de Oudezijds Voorburgwal dat tweemaal de huurwaarde had van het pand in de Nieuwe Spiegelstraat! – het wat gemakkelijker ging nemen, maar dat beide auteurs toch wel meer professionaliteit wensten. Da Costa stapte over naar een andere Amsterdamse boekhandelaar, G. van Peurseem, die evenals H. Höveker juist in deze tijd als uitgever begon. Op 20 december 1833 werd voor het eerst een uitgave van Höveker geregistreerd, op 20 juni 1834 volgde de eerste registratie van Van Peurseem. De laatstgenoemde had toen al het tijdschrift *Nederlandsche Stemmen* onder zijn beheer. Höveker en Van Peurseem zouden binnen tien jaar Den Ouden overvleugelen en bij de liquidatie van zijn bedrijf in maart 1846 ook een groot deel van zijn fonds overnemen.²⁰

Een andere (deel)verklaring voor het wegblijven van grote namen van de Réveil-canon, die eerder wel bij Den Ouden werk lieten uitkomen of aan een tijdschrift meewerkten (naast Capadose en Da Costa waren dat James en Koenen) kan zijn, dat men zich niet kon vinden in de koers die gaandeweg door de uitgever werd ingeslagen. Koenen bijvoorbeeld sprak volgens C.M. van der Kemp eind maart 1833 'met zekeren toon van minachting' over Van der Feen. Van der Kemp verdedigde de man toen nog, maar drie jaar later schreef hij zelf aan Koenen: 'Onlangs heb ik bij mij gehad den Bazuin ter ver[gadering] der uit[verkorenen]. Hij was mij veel te tranchant, geheel op zijn v.d. Feensch. ... De Ned. Stemmen waren hem niet Gereformeerd genoeg enz. enz.'²¹ Met 'de Bazuin' bedoelde Van der Kemp P.J. baron van Zuylen, die inmiddels de fakkel van zijn in 1833 overleden broer C. van Zuylen van Nijvelt had overgenomen. Zijn in maart 1835 bij Den Ouden uitgekomen *Bazuin tot vergadering der uitverkorenen* werd zo'n groot succes dat er binnen een half jaar zes herdrukken nodig waren. Anders dan men verwachtten zou, was P.J. van Zuylen daar niet onverdeeld gelukkig mee. Het stukje

20. Vgl. 'Overgang der kopijen ... uitmakende het fonds van den Heer J.H. den Ouden', in: *Nieuwsblad voor den boekhandel*, 13, no. 14 (2 april 1846). Bijlage.

21. M. Elisabeth Kluit, *Uit de briefwisseling van C.M. van der Kemp (1799-1861) en H.J. Koenen (1809-1874)* (= *Bijdragen en Mededeelingen van het Historisch Genootschap* 63 (1942)), 16, 120-121.